

(31) el-LATİF

Sözlükte “nazik ve merhametli davranmak, iyi muamele etmek” anlamında sıfat olan **latîf** kelimesi “nazik ve yumuşak davranan, yumuşaklıkla muamele eden” demektir

Latîf Allah’ın isimlerinden biri olarak “**fiillerini rıfk ile gerçekleştiren, kullarına iyilik ve merhamet eden, yaratılmışların ihtiyacını en ince noktasına kadar bilip sezilmez yollarla karşılayan, zâtı duyularla algılanamayan, en gizli ve ince hususları dahi bilen**” anlamlarına gelir.

Latîf ismi Kur’ân-ı Kerîm’in yedi yerinde geçmektedir.

Kur’an’daki bütün kullanılışlarında “**hiç kimse tarafından bilinip sezilemeyen en ince noktalara vâkîf olma**” anlamının hâkim olduğu görülmektedir. Özellikle Allah’ın, insanların bütün gizli konuşmaları ile zihin ve gönüllerinde barındırdıkları düşünce ve duygulara vâkîf olduğunu ve yaratıcı vasfı taşıyan bir varlığın bilmemesinin söz konusu edilemeyeceğini (el-Mülk,13-14) ve Hz. Lokman’ın, oğluna öğüt verirken her davranışının -hardal tanesi kadar bile olsa, bir kayanın içinde, göklerde veya yerin derinliklerinde de bulunsa- Allah tarafından bilinip ortaya çıkarılacağı yolunda uyarıda bulunduğu (Lokmân,16), ifade eden âyetlerde vurgulanmaktadır.

el-Latîf İsmi,“**en gizli ve ince hususları bilen**” mânasıyla **alîm** ve **habîr** isimleriyle; “kullarına iyilik ve merhamet eden” mânasıyla **ber**, **rahmân**, **raûf** ve **kerîm** isimleriyle; “**zâtı duyularla algılanamayan**” anlamıyla da ismiyle muhteva yakınlığı içinde bulunmaktadır.

(32) el-HABİR الخبير

Sözlükte “bir nesneyi gereğince bilmek için yoklayıp sınamak, bir şeyin iç yüzünden haberdar olmak” anlamına gelen sıfat olup “**bilen, bir nesnenin mahiyetine ve iç yüzüne vâkîf olan**” demektir.

Dışa karşı başka görünüp, başka gösteren, ama gizli olarak başka niyetler taşıyan, başka amaçlar güden varlıklar, bu hile ve gizli niyetlerini Allah'tan saklayamazlar, ondan habersiz planlarını icra edemezler.

Esmâ-i hüsnâyı kendine has bir yöntemle gruplandıran Gazzâlî, **el-Habîrle** birlikte dört ismin ilim kavramı etrafında halkalandığını kabul etmiştir. Ona göre **alîm** ismi mutlak mânada ilme delâlet eder. **Habîr**, ilmin duyularla algılanamayan bâtinî kısmını, **şehîd** de algı alanına yönelik kısmını ifade eder. **Hakîm** bilineceklerin en şerefliilerine yönelik iken **muhsî**, ayrıntıları sınırlı bulunan konulan aydınlatan bir isimdir. Bütün bunlardan başka esmâ-i hüsnâ cetvelinde yer alan, “**ilmi ve merhameti her şeyi kuşatan**” anlamındaki **vâsi**’ ismi de **el-Habîr** grubu içinde mütalaa edilmelidir.

Habîr Allah’ın zâtî isimleri grubunda yer alır.

Abdülkerîm el-Kuşeyrî’ye göre **el-Habîr** isminin kul üzerindeki tesiri, bütün davranışlarına vâkif bulunan Cenâb-ı Hakk’a olanca samimiyetiyle güvenip teslim olmak ve her şeyin O’ndan geleceği şuuruna sahip olmaktır. Öyle ki bu mertebeye erişen kul ihtiyaç ve dileklerini diliyle ifade etmez, sadece kalbinden geçirmekle yetinir.

(33) **el-HALÎM** الحليم

“Sabırlı ve temkinli, akıllı ve ağır başlı olmak” mânasında sıfat olup “**sabırlı ve temkinli olan, acele ve kızgınlıkla muamele etmeyip ileride meydana gelecek gelişmelere fırsat tanıyan**” demektir.

Dil âlimleri kelimenin, “**kudreti olduğu halde cezalandırmayan**” anlamına dikkat çekerler.

Halîm kelimesi Kur’ân-ı Kerîm’in **on beş** yerinde geçmekte olup bunlardan **on birinde** Allah’a, **ikisinde** Hz. İbrâhim’e, **birinde** Şuayb’a, **birinde** de İsmâil peygambere izâfe edilmiştir.

* Peygamberler içinde, **halîm** ismine, en üst derecede **Hz. İbrahim** peygamber mazhar olmuştur.

*Allah’ın ismi olarak zikredilen **halîm** tek başına kullanılmayıp altı âyette “**bütün günahları bağışlayan**” anlamındaki **el-Ğafûr**, üç âyette “**hakkıyla bilen**” anlamındaki **alîm**, bir âyette “**her şeyden müstağni olan, kendi dışındaki her şeyin O’na muhtaç olduğu varlık**” mânasındaki **ganî**, bir âyette de “**az iyiliğe çok mükâfat veren**” mânasındaki **şekûr** ismiyle birlikte zikredilmiştir.

* Cenâb-ı Hak **el-Halîm** isminin tecellisi olarak tövbeleri kabul eder ve günahların bir kısmını affedebilir; Allah’a karşı nasıl hürmet gösterileceğini

bilmeyenlerin kaba davranışları ve âsilerin azgınlıkları O'nu öfkelenendirip harekete geçirmez ve aceleye sevk etmez.

Buna göre Allah, zalimi hemen cezalandırmaz, mazlumun duasını kabul etmekte de acele göstermez.

Kur'ân-ı Kerîm'de, yaptıkları zulüm ve kötülükler yüzünden insanlar hemen ilâhî cezaya çarptırılmış olsaydı yeryüzünde hareket eden hiçbir canlının kalmayacağı, yani sosyal düzenle birlikte ekolojik ve fizik düzenin de bozulacağı ifade edilmekte ve bu tür davranışların cezalarının belli bir süreye kadar ertelendiği haber verilmektedir (en-Nahl,61; Fâtır, 45).

Kur'an'ın ısrarla üzerinde durduğu ve âlimlerin de önemle vurguladığı gibi hak ve adalet eninde sonunda gerçekleşecektir. Adaletin gerçekleşmesi sosyal düzenin kanunlarına bağlı olarak dünyada olabileceği gibi dinî açıdan aradaki sınırın fazla önem taşımadığı âhîret hayatına da ertelenebilir.

İnkârcıların başlarına geleceği haber verilen felâketin bir an önce gelmesini talep ettikleri, fakat belirlenen süreden önce felâketin gerçekleşmeyeceği beyan edilir ve ilâhî planın hiç aksamadan mutlaka uygulanacağı bildirilir(Yûnus,11; el-Hac, 47; el-Ankebût,53). Birçok âyette de Hz. Peygamber'e bu tür meydan okumalar karşısında sabırlı olması tavsiye edilir:

“Onlar için öngördüğümüz azabın bir kısmını sana göstersek de veya seni bundan önce katımıza alsak da farketmez. Sana düşen sadece tebliğ etmektir, hesaplarını görmek ise bize aittir” (er-Ra'd, 40).